

LEIDRAAD CERTIFICATIE TMS

**PROJECTGROEP
GEZOND AAN DE TOP**

VSG3636

Leidraad TMS-certificatietraject

1. Inleiding	2
2. Achtergrond en toelichting ontwikkeltraject Certificatie TMS	3
3. Wijze van borging/beoordeling	5
4. Procedure certificatietraject	13
Bijlagen:	
1. Modelovereenkomst met bond	15
2a/b. Modelovereenkomst sportfysiotherapeut en sportmasseur (NB: ook te gebruiken voor andere disciplines)	18
3. Model-Overeenkomst TMS i.o. /TMS -hoofdlocatie en SMI	23
4. Overzicht topsporten	27

1. Inleiding

In deze leidraad wordt ingegaan op de achtergrond van het Certificatieschema TMS. De opdracht voor het schrijven van de leidraad is gegeven door de landelijke projectgroep Gezond aan de Top. Hierin zijn vertegenwoordigd: NOC*NSF, NGS, NVFS, FSMI en VSG.

Het doel van de leidraad is om TMS-en die dit wensen, verder op weg te helpen bij de implementatie van een kwaliteitssysteem dat voldoet aan de certificatie eisen van de SCAS. In dit document wordt allereerst ingegaan op de doestelling van het certificatietraject, de achtergrond van het certificatieschema TMS en de wijze van totstandkoming. Vervolgens wordt aangegeven hoe de normen zoals opgenomen in het certificatieschema TMS geborgd kunnen worden. Hiermee worden tevens de essentiële onderdelen van het feitelijke certificatie-onderzoek aangegeven.

Naast de toelichting wijzen wij op een drietal modellen die in bijlage 1, 2 a/b en 3 zijn opgenomen en gebruikt kunnen worden voor het maken van afspraken met één of meerdere bonden, de zelfstandige disciplines en één of meerdere SMI-en om te komen tot een Topsportmedisch Samenwerkingsverband. De landelijke projectgroep Gezond aan de Top wil met deze modelovereenkomsten een kader bieden voor afspraken die binnen het samenwerkingsverband verder gemaakt moeten worden. De onderwerpen vermeld in het model vloeien voort uit de normen van de SCAS en de toelichting daarop. Het is uiteraard de verantwoordelijkheid van de TMS i.o. zelf hoe de overeenkomsten verder worden ingevuld en worden vormgegeven.

Op korte termijn wordt een model rondgestuurd van een klanttevredenheidsenquête die bij individuele sporters van een TMS kan worden afgenomen. Doel van deze enquête is na te gaan in welke mate de ontwikkeling van topsportmedische samenwerkingsverbanden leidt tot kwaliteitsverbetering van de (para)medische begeleiding van topsporters.

2. Achtergrond en toelichting ontwikkeltraject Certificatie TMS

De belangenorganisaties op het gebied van sportzorg (te weten NOC*NSF, VSG, FSMI, NGS en NVFS) hebben zich in 2006 verenigd in de landelijke projectgroep Gezond aan de Top. Deze projectgroep heeft mede op verzoek van het ministerie van VWS een programma ontwikkeld om te komen tot kwaliteitsverbetering van de topsportmedische begeleiding. Onder topsportmedische begeleiding wordt verstaan: “een voorziening die een bijdrage levert aan het creëren van optimale voorwaarden om maximaal te presteren, waarbij vanuit (para)medisch standpunt zal worden bewaakt dat dit op een veilige, gezonde en verantwoorde wijze geschiedt.” **In het meerjarenprogramma Gezond aan de Top is opgenomen dat sportbonden worden gestimuleerd een overeenkomst aan te gaan met een gecertificeerd Topsport Medisch Samenwerkingsverband.**

De SCAS is een aantal jaar geleden verzocht een College van Deskundigen in het leven te roepen die de specifieke eisen die gelden voor het begeleiden van topsporters zou gaan benoemen. In dit college zijn alle belanghebbende partijen vertegenwoordigd, namelijk de FSMI, de VSG, het NGS, NOC*NSF (tevens KNAU en KNWU), en een verzekeraar.

Het college heeft aan de hand van de volgende stappen zijn eindproduct ontwikkeld (certificatienormen TMS www.scascertificering.com):

- Bepalen van het onderwerp waarvoor aanvullende eisen t.o.v. de SMI-normen moeten worden vastgesteld. Met andere woorden het **vaststellen van de definitie Topsport Medisch Samenwerkingsverband**. Hieronder wordt verstaan: *één of meerdere sportmedische instellingen en personen die samenwerken om aan de criteria voor topsportmedische begeleiding te voldoen. Topsportmedische begeleiding wordt ingezet voor topsporters die onderdeel uitmaken van een Categorie 1 topsportprogramma*. Een overzicht van alle bonden en topsportprogramma's die onder deze definitie vallen, is opgenomen in bijlage 4 van deze leidraad. *Hierbij moet worden aangetekend dat voor de doelgroepen: Topsporters met een Beperking en Jong Talenten nog aanvullende normen worden ontwikkeld. Deze doelgroepen zijn nog niet opgenomen in bijlage 4.*
- **Benoemen van normen die bovenop de geldende certificatielenormen voor een SMI gelden voor een TMS**. Er is een onderscheid gemaakt tussen instapnormen en definitieve normen. De aanvullingen ten opzichte van de SMI-normen zijn op de site van de SCAS gemarkeerd aangegeven (rood aanvullend op SMI-normen en blauw aanvullend op instapnormen).
- **Uittesten van de haalbaarheid en toetsbaarheid van de normen in een pilotfase**. De uitkomsten van deze fase zijn verwerkt en voorgelegd aan het college.

- ***Informatiebijeenkomst ten behoeve van alle aspirant TMS-en (12 maart 2009.***
Deze bijeenkomst heeft geleid tot een aantal aanpassingen en de ontwikkeling van aanvullende documenten (onderhavige leidraad en modelovereenkomsten).
- ***Definitieve goedkeuring van de normen door de Landelijke Projectgroep Gezond aan de Top 4 juni 2009***

Gedurende de ontwikkeling en vaststelling van de definitieve normen is door de landelijke Projectgroep Gezond aan de Top besloten om het kwaliteitstraject alvast te stimuleren door middel van de ondertekening van een *intentieverklaring tussen een TMS-i.o en een bond*. Met deze intentieverklaring hebben 17 TMS-en i.o hun bereidheid aangegeven zich te laten certificeren door de SCAS en een overeenkomst af te sluiten met disciplines die aan de kwalificaties voldoen zoals genormeerd door de SCAS. Al deze instellingen hebben hun kwaliteitshandboek en overeenkomsten toegestuurd. In de eerste maanden van 2009 heeft een eerste documentenbeoordeling plaatsgevonden op basis van de concept-instapnormen. Alle instellingen hebben een rapportage ontvangen met verbeterpunten. Wat betreft de verdere procedure zoals vastgesteld door de projectgroep Gezond aan de Top wordt verwezen naar paragraaf 4 van deze handleiding.

Naast de

- *Intentieverklaring*
- *Instapnormen*
- *Volledige normen*
- *Modelovereenkomsten*

zijn door de deelnemende organisaties in de landelijke projectgroep

- *Inpassingsregelingen*

ontwikkeld die gelden voor die beroepsbeoefenaren die nog niet aan de kwalificaties voldoen zoals vastgesteld door het College van de SCAS. Deze inpassingsregelingen zijn te vinden op de website van het NGS, de NVFS en de VSG.

Tot slot van deze paragraaf is het van belang te melden dat de normenset certificatie TMS een levend document is en onderhevig is aan wijzigingen. **Over een aantal jaar zal het certificatiestelsel (normen, wijze van certificering, etc.) worden geëvalueerd door het College van de SCAS. Deze evaluatie wordt uitgevoerd op basis van de opgedane ervaringen van de certificeerder en de TMS-en. Op basis van deze evaluatie worden, indien nodig, wijzigingen aangebracht.** Ook tussentijds kan het college wijzigingen aanbrengen, bijvoorbeeld op basis van nieuwe inzichten op het gebied van begeleiding en noodzakelijke apparatuur en veranderingen in wetgeving. Hierover worden alle TMS-en uiteraard geïnformeerd.

3. Wijze van borging/beoordeling

De normen van de SCAS zijn onderverdeeld in instapnormen en volledige normen. De instapnormen zijn met name gericht op de voorwaarden waaraan voldaan moet worden om als TMS te kunnen worden aangemerkt. De volledige normen richten zich op de wijze waarop de noodzakelijk te leveren diensten voor de topsporter zijn geborgd. Ook wordt ingegaan op de wijze waarop de organisatorische aspecten moeten zijn geregeld, en de afspraken over de levering van diensten zijn vastgelegd, worden geëvalueerd en indien nodig aangepast (kwaliteitscyclus).

De essentie van beoordeling voor het verkrijgen van een certificaat is dat door het TMS kan worden aangetoond dat de normen zoals neergelegd in het certificatieschema van de SCAS binnen het eigen samenwerkingsverband zijn geborgd: dat wil zeggen dat 1. de normen vertaald zijn in afspraken, instructies e.d. en 2. deze afspraken, instructies in de praktijk ook worden toegepast.

Bij toetsing/certificering wordt derhalve de volgende tweedeling toegepast:

1. Aantoonbaar geregeld (op basis van documenten)
2. Effectief operationeel (op basis van locatiebezoek/interviews, beoordeling registraties etc.)

Ad. 1 Het werken volgens de norm dient aantoonbaar geregeld te zijn. Dat wil zeggen dat iedere norm vertaald is in een afspraak en/ of procedure en/of werkinstructie etc.. In deze borgingsmaatregelen moeten verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn vastgelegd.

De wijze waarop normen worden geborgd is de verantwoordelijkheid van de TMS. Het uitgangspunt is dat de interne 'regelingen' van dien aard zijn dat als het ware iedere dag aan de normen kan worden voldaan. De mate waarin de normen vastgelegd moeten worden hangt af van het risico dat gelopen wordt indien de inhoud niet is vastgelegd: bijvoorbeeld op het gebied van voorbehouden handelingen zullen de afspraken in richtlijnen moeten zijn vastgelegd. Op het gebied van bereikbaarheid zal de geldende norm aan de hand van de website van de TMS en het afsprakenrooster worden getoetst. Alle bepalingen samen vormen het kwaliteitssysteem, ondersteund door een kwaliteitshandboek: er kan in het handboek uiteraard ook naar bepalingen/documenten worden verwezen.

Ad 2. Effectief operationeel betekent dat de bepalingen uit het kwaliteitssysteem naar behoren worden toegepast. Dit wordt door de certificeerder nagegaan via het inzien van websites, cliëntadministraties, zorgcontracten, vergaderverslagen, capaciteitsplanningen. Tevens kan de certificeerder via interviews nagaan of de TMS-participanten kennis hebben van interne afspraken en bepalingen en of zij deze in de praktijk toepassen.

In het onderstaande wordt aangegeven op welke wijze de normen kunnen worden geborgd. Op basis hiervan wordt ook aangegeven hoe de normen door de certificeerder worden getoetst. Niet alle normen komen hierbij aan bod. Het betreft een leidraad voor hoe de normen in het SCAS certificatieschema kunnen worden geïmplementeerd. De normen zijn ingedeeld in een aantal hoofdthema's. Er is gekozen voor een niet al te directieve beschrijving van hoe de normen kunnen worden ingevuld. *Dit is gedaan omdat er vaak meer dan 1 manier is om de norm te borgen.*

De normen van de SCAS zoals gepubliceerd op de site (toelichting/ versienr. 4 en normen/versienr. 3) zijn in het onderstaande gerubriceerd in een aantal hoofdthema's. Aangegeven wordt hoe de inhoud van de SCAS-normen kan worden geborgd en kan worden beoordeeld.

Hoofdthema: Missie, visie en doelen

Essentieel zijn de Missie, Visie en Doelen gericht op de topsportmedische begeleiding.

Belangrijk is dat, al dan niet in het bestaande beleidsplan van de SMI (SMI-en), wordt aangegeven waar het TMS voor staat met betrekking tot de begeleiding van topsporters en hoe het TMS zich in de komende jaren (bijv. 4 jaar) wil gaan ontwikkelen.

In dit verband moet duidelijk zijn:

- op welke doelgroepen binnen de topsport het samenwerkingsverband zich in de komende jaren gaat richten;
- welke kernactiviteiten/diensten worden aangeboden;
- wat de aandachtspunten voor de toekomst en te verwachten ontwikkelingen zijn.

NB: Voor de beschrijving van de doelgroepen die vallen onder de definitie Topsport verwijzen wij naar bijlage 1 van deze handleiding.

NB: Minimaal dienen de diensten opgenomen in norm 55 beschreven te zijn.

Ook moet worden aangegeven welke specifieke doelen (SMART: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden) door het TMS worden nagestreefd, bijvoorbeeld

- minder blessures (daling met ....procent binnen x-jaar)
- begeleiding/behandeling volgens de laatste stand der wetenschap (2 keer per jaar interne overdracht laatste 'wetenschappelijke inzichten' en eigen ervaringen etc..)
- systematische communicatie tussen bijvoorbeeld de drie kerndisciplines sportarts-sportmasseur-sportfysiotherapeut: (bijvoorbeeld 1x per twee weken multidisciplinaire cliëntbespreking)
- korte wachttijd voor keuringen (maximaal ....dagen)

Het is aan te bevelen om de specifieke doelen in overleg met de bonden/ vertegenwoordigers van de sporter af te stemmen. Hiermee kan tevens worden voldaan aan één van de eisen uit de *Kwaliteitswet Zorginstellingen*: Systematisch overleg met klanten/cliënten (i.c. sporters/bonden) en de uitkomsten van dit overleg vertalen binnen de TMS-organisatie.

NB: De norm dat de bond akkoord moet gaan met het beleid van het TMS kan geregeld worden met de invulling van de modelovereenkomst Bond-TMS die als bijlage 2 bij deze handleiding is toegevoegd.

Tot slot is in dit verband van belang te melden dat wanneer sprake is van *meerdere SMI-en* die gezamenlijk een samenwerkingsverband vormen:

- er sprake is van 1 hoofdaannemer/ 1 hoofdverantwoordelijke;
- vastgelegd is welke SMI welke doelgroep bedient en/of welke diensten levert;
- de doelstellingen en afspraken bij alle participerende SMI-en terug te vinden zijn in een overeenkomst/ beleidsplannen/websites;
- vastgelegd is wie verantwoordelijk is voor het beheer van de patiënteninformatie en hoe de overdracht van informatie plaatsvindt etc..

NB: De certificeerder zal alle deellocaties van het TMS bezoeken om de implementatie van de inhoud van de overeenkomsten te beoordelen.

Hoofdthema: Samenwerkingsafspraken

De kern van een TMS-organisatie wordt gevormd door de Samenwerking die er is met SMI-en onderling (zie hiervoor) en/of zelfstandige disciplines.

De inhoud van de samenwerkingsafspraken vloeit voort uit de missie, visie en doelen van de TMS als geheel en uit de inhoud van een groot aantal normen (zoals 22.1/22.2/22.3 m.b.t. deskundigheid en 54 m.b.t. rapportages). Belangrijk is dat met de inhoud van de feitelijke samenwerkingsafspraken voor alle partners duidelijk is waarvoor het samenwerkingsverband staat en aan welke verplichtingen men over en weer wil voldoen om verantwoorde zorg aan de topsporter te kunnen garanderen.

NB: aan deze leidraad zijn drie modelovereenkomsten toegevoegd (bijlage 1,2a/b en 3) waarin de meest essentiële onderwerpen zijn opgenomen die in de overeenkomsten met zelfstandige disciplines moeten worden vastgelegd. De onderwerpen zijn niet nieuw, maar vloeien voort uit de inhoud van de normen van de SCAS. De model overeenkomsten kunnen uiteraard ook gebruikt worden voor afspraken met andere disciplines (zoals genoemd onder norm 22.1 en 22.2).

In geval van samenwerking tussen meerdere SMI-en dienen tevens de onderwerpen zoals vastgesteld onder hoofdthema ' Missie, visie en doelen' geregeld te zijn (zie ook bijlage 3).

Op 12 maart 2009 is tijdens de informatiebijeenkomst Gecertificeerd aan de Top naar voren gebracht dat in de praktijk de meeste overeenkomsten alleen de intentie bevatten om samen te werken (zonder verdere inhoud en zelfs een begin- en einddatum.) *De certificeerder zal in deze gevallen beoordelen of de normen die betrekking hebben op de inhoud van samenwerking tussen de verschillende partners op een andere wijze zijn geborgd.*

Hoofdthema: Personen en verantwoordelijkheden

De vereiste deskundigheid en ervaring van alle personen die betrokken zijn bij de begeleiding en/of behandeling van topsporters zijn in een aantal SCAS-normen vastgelegd. Een TMS moet minimaal bestaan uit: een sportarts, een sportfysiotherapeut en een sportmasseur. Indien nodig ook andere disciplines (zie norm 22.1)

Het TMS zal inzichtelijk moeten maken welke aanvullende disciplines de begeleiding van de doelgroep topsporters vereist. Dit kan in het beleidsplan worden opgenomen. In norm 22.1 en 22.2 wordt ingegaan op de kwalificatievereisten voor deze disciplines. Deze moeten worden meegenomen in de af te sluiten overeenkomsten.

De beroepsbeoefenaren die betrokken zijn bij de uitvoering van diensten ten behoeve van een TMS kunnen in drie categorieën worden onderscheiden:

- Beroepsbeoefenaren die *in dienst* zijn van een SMI die als hoofdaannemer TMS fungeert.
- Zelfstandige beroepsbeoefenaren die *hun diensten* ten behoeve van de TMS beschikbaar stellen.
- Beroepsbeoefenaren die geen onderdeel uitmaken van het samenwerkingsverband maar als “*derden*” *hun diensten* leveren op het gebied van diagnostiek (zie norm 39.2).

Alle personen die betrokken zijn bij de uitvoering van het beleid van het TMS dienen allereerst te voldoen aan de vereiste kwalificaties vanuit hun beroepsgroep. Hiervoor wordt verwezen naar de registratievereisten voor de te onderscheidende disciplines. Voor een aantal niet erkende disciplines die wel werkzaam zijn en willen blijven op het terrein van topsportbegeleiding zijn overgangregelingen vastgesteld: deze zijn te vinden op de betreffende websites van de beroepsverenigingen: de VSG, de NVFS en het NGS. Voor de arts, de fysiotherapeut en de masseur die nog niet het predicaat ‘Sport’ hebben gelden ook einddata waarbinnen zij aan de vereisten uit de inpassingsregelingen dienen te voldoen.

Een niet ‘sportzorg erkende’ arts, fysiotherapeut en masseur kan wel zijn diensten verlenen ten behoeve van het samenwerkingsverband, echter het verband zal dan andere, wel sportgerestreeerde disciplines, moeten ‘contracteren.’

Van belang is dat de SMI/SMI-en die een TMS-certificaat hebben aangevraagd, nagaan of de betrokken disciplines voldoen aan de beroepseisen en indien van toepassing aan de inpassingsregeling. Dit kan door de certificeerder beoordeeld worden via de overeenkomsten die getekend zijn en/of de personeelsdossiers (in geval van dienstverband).

De leiding van een TMS wordt gevormd door een sportarts (danwel een arts die zich heeft ingeschreven voor de inpassingsregeling Sportarts (geldig tot 2013)). *De sportarts draagt de eindverantwoordelijkheid voor de totale begeleiding en behandeling van de topsporter.* Hiervan zullen alle participanten in het samenwerkingsverband op de hoogte moeten zijn. Om de eindverantwoordelijkheid te kunnen dragen is een *gestructureerde onderlinge informatievoorziening* van belang. Hiervoor moeten binnen het TMS afspraken zijn vastgelegd (denk aan dossiervorming, cliëntbespreking, multidisciplinair overleg etc.). Essentieel in dit verband is de invulling van *norm 54 Rapportage gegevens*.

Waar het gaat om wetenschappelijke ontwikkelingen zal moeten worden aangetoond dat de sportarts vakliteratuur bijhoudt en participeert in activiteiten/projecten die gericht zijn op de bevordering van de kwaliteit/begeleiding van (top) sporters (zie norm 22.4). Van belang is dat er binnen het samenwerkingsverband een structuur is vastgelegd waarbinnen de informatie omtrent nieuwe ontwikkelingen aan alle participanten wordt overgedragen (bijv. 1x per kwartaal referaat).

Hoofdthema: Wettelijke Kaders

De wettelijke kaders die gelden voor een SMI en TMS zijn opgenomen in norm 2.

Van belang is dat het TMS de ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving bijhoudt en deze op consequenties voor het samenwerkingsverband beoordeelt. *De certificeerder zal nagaan of het TMS een documentatie-systeem voor wet- en regelgeving heeft en of het beheer (incl. verantwoordelijke) en de verspreiding hiervan geregeld is.*

Hoofdthema: Gebouw, faciliteiten en apparatuur

De gebouwen, faciliteiten en inrichting van een SMI/TMS dienen uiteraard te voldoen aan de geldende eisen. *Beoordeling van de meeste faciliteiten en apparatuur heeft reeds plaatsgevonden in het kader van de SMI-certificering.* Van belang is dat de privacy en de toegankelijkheid blijft gewaarborgd. **Tevens verwijzen wij in dit verband naar een handleiding die onlangs is uitgegeven door de Orde van Medisch Specialisten op het gebied van het beheer en onderhoud van apparatuur.**

De certificeerder kan voor de beoordeling van deze onderdelen tevens de uitkomsten van klanttevredenheidsmetingen betrekken.

Voor de begeleiding van topsporters is t.o.v. de SMI-eisen een aantal aanvullende apparatuur vereist (zie norm 39.1). Deze kan het samenwerkingsverband in eigen beheer hebben danwel het TMS kan de sporter doorverwijzen naar een (andere afdeling van) ziekenhuis.

Wanneer de apparatuur *in eigen beheer* is zal het TMS dienen te beschikken over procedures voor *de aanschaf (o.a. letten op CE-norm), controle, noodzaak van kalibratie en onderhoud* van de apparatuur. Ook zullen de instructies die gelden voor de bediening van de apparatuur bekend moeten zijn bij alle personen die de apparatuur gebruiken. *De certificeerder zal op basis van de gedocumenteerde instructies via interviews nagaan of de inhoud bekend is bij de betreffende personen en zal nagaan wie verantwoordelijk is voor de controle en onderhoud van de apparatuur en of van het onderhoud en controle registraties worden bijgehouden.*

Het SMI/TMS zorgt ervoor dat alle materialen/middelen en apparatuur worden betrokken van betrouwbare leveranciers. Vastgesteld moet zijn wat onder betrouwbaar wordt verstaan en van de beoordeling van leveranciers moeten registraties worden bijgehouden.

Hoofdthema: Procesbeschrijvingen/diensten

Van alle diensten die een TMS levert zullen procesbeschrijvingen moeten worden opgesteld. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van de inhoud van het handboek in 2003 opgesteld door de FSMI . Daarnaast moet aantoonbaar zijn dat de inhoud van de procesbeschrijvingen voldoet aan de normen/afspraken die van invloed zijn op de directe uitvoering van de aangeboden diensten (primair proces). Hierbij gaat het in ieder geval om de normen die betrekking hebben op: wachttijden, professioneel handelen, privacy, dossiervorming, wetenschappelijke onderbouwing.

De inhoud van een procesbeschrijving van de diensten zal in ieder geval moeten bevatten *de stappen* die worden gevolgd bij de;

- intakefase (waarbij rekening wordt gehouden met de norm die geldt voor de wachttijden en de afgesproken verantwoordelijkheidstoedeling)
- de begeleiding en/of behandeling (idem, geldende richtlijnen)
- de nazorg/ evaluatie (idem)

en *wie verantwoordelijk* is voor de uitvoering van het proces.

De certificeerder zal nagaan of voor alle diensten de processen beschreven zijn en of de beschrijvingen (inclusief verantwoordelijkheidstoedeling) in de praktijk ook worden toegepast (handboek, verslagen overleg, dossiers etc.).

Hoofdthema: Kwaliteitshandboek

Een TMS dient een werkend kwaliteitssysteem te hebben ondersteund door een kwaliteitshandboek

In de certificatienormen voor de SMI is deze voorwaarde ook opgenomen. Het bestaande SMI handboek dient aangevuld te worden met de wijze waarop de geformuleerde doelstellingen ten aanzien van het topsportmedisch beleid en de TMS-normen zijn geborgd.

(NB; indien wenselijk kan ook gekozen worden voor een apart handboek TMS. Wellicht is integratie in het bestaande handboek overzichtelijker en eenvoudiger te realiseren.)

De certificeerder zal wat betreft de implementatie van het handboek de/van de afspraken ook nagaan of alle samenwerkingspartners er kennis van hebben en er naar handelen. Dit kan tevens worden geverifieerd op basis van verslaglegging van overleggen en patiëntenadministratie.

Norm 64 betreft het beheer van documenten

Bij het documentenbeheer kan een onderscheid worden gemaakt in vier soorten documenten:

- Beleidsdocumenten: beleidsplan, algemeen geldende voorschriften, wet- en regelgeving
- Procedures en richtlijnen
- Werkinstructies
- Cliëntgebonden documenten

In het beheerssysteem van documenten is vastgelegd:

- Wie bevoegd is tot het maken van wijzigingen in documenten en procedures (let op: dit geldt ook voor elektronisch opgeslagen documenten)
- Hoe aangepaste versies worden verspreid
- Wat de bewaartermijn is van vervallen documenten (wetgeving).
- Voor wie gegevens wel of niet toegankelijk zijn (wetgeving).

De certificeerder beoordeelt aan de hand van documenten en interviews of aan de voorwaarden zoals opgenomen in de norm 64 wordt voldaan en aan bovengenoemde bepalingen die voortvloeien uit wetgeving.

Hoofdthema Verbetercyclus

Een aantal normen kan tevens gebruikt worden om de verbetercyclus verder inhoud te geven. Op verschillende niveaus kunnen verbeteringen worden doorgevoerd zoals:

- Doelstellingen van het TMS
- Pr-beleid
- Deskundigheid
- Samenwerking met verschillende disciplines
- Uitvoering van diensten (primair proces, inclusief wachttijden, bereikbaarheid)
- Aanpassingen in materialen, apparatuur etc. .

Het TMS dient vast te stellen uit welke informatiebronnen gegevens gegenereerd worden om op de verschillende niveaus verbeteringen door te voeren.

Informatiebronnen kunnen zijn:

- overleg met bond en uitkomst tevredenheidsmeting over bereikte doelen (1) en pr-beleid (norm 75)
- tevredenheidsmeting sporter: ervaren behandeling, wachttijd etc.
- analyse van klachten (norm 67)
- verslagen TMS-overleg
- uitkomsten referaten wetenschappelijke ontwikkelingen
- geregistreerde evaluaties primair proces (patiëntendossiers) (norm 58)
- geregistreerde afwijkingen ten aanzien van vastgestelde afspraken en protocollen en richtlijnen (norm 58/69)
- uitkomsten functioneringsgesprekken (norm 74)
- uitkomsten interne audits (norm 69/70)

De certificeerder zal beoordelen welke bronnen zijn vastgesteld om welk onderdeel van het TMS te evalueren en te verbeteren. Tevens wordt nagegaan wie verantwoordelijk is om welke verbetermaatregelen door te voeren (norm 71).

Het is aan te bevelen om de kernelementen van de verbetercyclus op te nemen in een *managementrapportage* waarmee verantwoording van het gevoerde management- en kwaliteitsbeleid kan worden afgelegd aan bonden, financiers en andere belanghebbenden.

4. Procedure certificatietraject

De procedure is gerelateerd aan het tijdpad Certificatietraject TMS zoals overeengekomen binnen de landelijke projectgroep Gezond aan de Top en is op 25 juni gepubliceerd op de site van de SCAS. Belangrijke afspraken zijn de volgende:

- Per 1 december 2009 *kan* door de bond of het instapcertificaat of het volledige certificaat worden vereist en
- Per 1 september 2010 alleen het volledige certificaat.

De afgesproken procedure gerelateerd aan dit tijdpad is als volgt:

Stap 1: Instapnormen (uiterlijk 1 december 2009): afronding openstaande verbeterpunten naar aanleiding van het documentenonderzoek uitgevoerd op basis van de instapnormen, SCAS 421, bijlage 1, versie 2,10-7 2008 en de daaruit opgestelde rapportage door de certificerende functionaris de heer Martin Stiphout. Let op: Deze beoordeling vindt nu plaats op basis van de gewijzigde norm SCAS 421: versie 3, 11 juni 2009 (www.scascertificering.com). De wijzigingen zijn inzichtelijk gemaakt in de e-mail van 12 juni j.l. aan de aspirant TMS-en.

1. **Vóór 1 oktober 2009** aanleveren documenten waaruit blijkt dat de genomen maatregelen zijn getroffen.
2. De certificerende functionaris beoordeelt de documenten. (Indien nodig kan de certificerende functionaris besluiten ook beoordeling op locatie uit te voeren.)

Indien de uitkomst documentenbeoordeling positief is, dan ontvangt de TMS het instapcertificaat.

Nb: Na 1 december 2009 kan niet meer worden gecertificeerd op de instapnormen

Indien niet gekozen wordt voor het instapcertificaat dient de TMS i.o voor 1 december aanstaande op te gaan voor het volledige certificaat.

Stap 2: Volledige certificering (indien sprake is van een instapcertificaat moet in ieder geval **vóór 1 september 2010** worden voldaan aan de volledige normen) *TMS-en kunnen zich vanaf juni 2009 (publicatie 'definitieve' normen) aanmelden voor certificering op de volledige normen.* Er kan een keuze gemaakt worden in de mate waarin aan de normen 69/70/73/75 wordt voldaan. De basiswaarden gerelateerd aan deze normen hebben betrekking op de implementatie van de verbetercyclus gebaseerd op interne audits en de klanttevredenheidsmeting. Afhankelijk van de mate waarin deze

normen geïmplementeerd zijn leidt dit tot een geldig certificaat voor twee jaar of tot een geldig certificaat voor 4 jaar.

Het certificatieonderzoek bestaat uit de volgende stappen:

A. Documentenbeoordeling

(afhankelijk van gemaakt keuze, al dan niet met of zonder genoemde restricties wat betreft normnr. 69/70/73/75)

Nb: indien de documentenbeoordeling samenvalt met de afronding en beoordeling van verbeterpunten uit de instapfase, dan worden deze onderzoeken in samenhang en gelijktijdig met de documentenbeoordeling voor de volledige certificering uitgevoerd.

bij positieve beoordeling

B. Implementatiebeoordeling op locatie

☞ Indien aan de volledige normen wordt voldaan: ontvangt de TMS een certificaat voor 4 jaar

☞ Indien aan alle normen wordt voldaan met uitzonderingen van genoemde restricties wat betreft normnr. 69/70/73/75 ontvangt de TMS een certificaat voor 2 jaar.

Het tijdpad en de verdere procedure Certificatietraject TMS, zoals afgesproken binnen de landelijke projectgroep Gezond aan de Top, zijn ook op de site van de SCAS te vinden.

BIJLAGE 1

NOC*NSF

VSG

NVFS

NGS

Model-Overeenkomst Bond en TMS (Topsport Medisch Samenwerkingsverband i.o.)

1. Hierbij verklaart (.....naam bond) te willen samenwerken met het Topsport Medisch Samenwerkingsverband i.o. (.....naam TMS i.o.) te ....

2. (.....naam bond) onderschrijft de missie, visie en doelstellingen die het TMS i.o. heeft geformuleerd ten aanzien van de topsportmedische begeleiding.

3. Het TMS i.o. richt zich op het leveren van de volgende diensten:
  - topsportkeuring
  - blessurebeoordeling
  - blessurebehandeling
  - blessurepreventie
  - sport- en bewegingsadvies
  - prestatiebevordering
  - materiaaladvies
  - voedingsadvies
  - sportmedische begeleiding; inclusief medische begeleiding “on the road”
  - trainingsadvies aan minderjarigen
  - preventieve zorg
  - coördineren van TUE (Therapeutic Use Exemption) aanvraag

4. Het TMS i.o. verzorgt deze diensten voor de volgende groep(en) topsporters:
.....
.....

5. Het TMS i.o en de bond leggen per doelgroep vast welke diensten in welke mate worden geleverd (aantal keren per ....).

6. TMS i.o. en de ....bond leggen vast wie de centrale medische contactpersonen zijn bij het TMS en de bond.

7. Vastgelegd wordt welke informatie tussen de sportarts TMS i.o. en de medische verantwoordelijke/coach van de bond worden uitgewisseld. Deze afspraken mogen niet strijdig zijn met de geldende wettelijke kaders en de geldende *Richtlijnen voor artsen omtrent het sportmedisch dossier*.

8. De diensten genoemd onder 3 worden uitgevoerd vanuit het organisatorisch verband van het TMS i.o. In dit verband werken de volgende beroepsbeoefenaren samen om deze diensten te leveren:

- Sportarts
- Sportfysiotherapeut
- Sportmasseur
- (verder invullen afhankelijk van de vereisten die voortvloeien uit het topsportprogramma)
- .....
- .....

9. De beroepsbeoefenaren voldoen aan de registratie-eisen die hun brancheorganisatie stelt, danwel zijn ingeschreven in de tijdelijk geldende inpassingsregelingen (begeleiding topsporters) van hun branche-organisatie.

10. De begeleiding 'on the road' wordt verzorgd door de .....(invullen sportarts, sportfysiotherapeut, sportmasseur, ...). De verantwoordelijkheid voor deze begeleiding (o.a. kwalificatie en inzet) ligt bij het TMS i.o. .

11. De financiering van de geleverde diensten van het TMS i.o. vindt plaats op basis van .....

12. Het TMS i.o. hanteert voor de organisatie, de uitvoering en de evaluatie van zijn diensten een systeem waarmee in ieder geval per *1 december 2009* aantoonbaar wordt voldaan aan de instapnormen die zijn vastgesteld door het College TMS en die gelden voor de TMS-certificering (SCAS 440, versie 4 en

SCAS 421 bijlage 1, versie 3, 11 juni 2009 www.scascertificering.com).

13. Het TMS i.o. heeft zich bereid verklaard om dit systeem en de uitvoering daarvan *vóór 1 september 2010* te laten certificeren op basis van de volledige certificatie-eisen van de SCAS (SCAS 440, versie 4 en SCAS 421 bijlage 2, versie 3, 11 juni 2009 www.scascertificering.com).

14. Eens per twee jaar evalueert het TMS met de (naam ....bond) de geleverde diensten. Hierbij worden de uitkomsten van de klanttevredenheidsmeting (SCAS norm 73) betrokken. Op basis van deze evaluatie worden aanpassingen in beleid, werkwijze, etc. afgesproken.

15. Deze overeenkomst gaat in op.....2009 en kent een duur van 4 jaar.

Namens de ...(bond)

namens het TMS i.o.

Naam:

Naam:

Functie:

Functie

Datum:

Datum:

.....

.....

BIJLAGE 2a

NOC*NSF

VSG

NVFS

NGS

Model-Overeenkomst TMS i.o – Sportfysiotherapeut

1. Hierbij verklaart het TMS i.o te gaan samenwerken met de heer/mevrouw....., *sportfysiotherapeut*
2. De sportfysiotherapeut voldoet aan de registratie-eisen die de NVFS stelt, danwel is ingeschreven in de tijdelijk geldende inpassingsregelingen (begeleiding topsporters) van de NVFS ((begeleiding topsporters).

3. De sportfysiotherapeut werkt binnen het TMS samen met de volgende disciplines:

Sportarts
Sportmasseur
.....
.....
.....

4. De sportfysiotherapeut voert de volgende activiteiten uit:

Blessurepreventie
Blessurebeoordeling
Blessurebehandeling
Sport- en bewegingsadvies
Begeleiding on the road
.....
.....
.....

5. De sportfysiotherapeut levert zijn/haar diensten voor de volgende groep topsporters;
.....
.....
.....
6. Het TMS i.o en de sportfysiotherapeut leggen vast hoeveel uren de sportfysiotherapeut per week werkzaam is.
7. De sportfysiotherapeut is ....p/w bereikbaar.
8. De sportfysiotherapeut neemt deel aan de cliëntenbesprekingen en brengt alle informatie in die van belang is voor een goede multidisciplinaire begeleiding van de topsporter.
9. De sportfysiotherapeut legt verantwoording af aan de eindverantwoordelijke sportarts.
10. Vastgelegd wordt welke informatie de sportfysiotherapeut in het cliëntendossier/de cliëntenadministratie dient te verwerken.
11. De financiering van de geleverde diensten door de sportfysiotherapeut vindt plaats op basis van .....(of is als volgt..... geregeld.)
12. De sportfysiotherapeut conformeert zich aan de vastgelegde afspraken/procedures zoals opgenomen in het kwaliteitssysteem TMS.
13. Het TMS i.o. biedt de sportfysiotherapeut de gelegenheid om de noodzakelijke kennis en vaardigheden op peil te houden en op de hoogte te zijn van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van de begeleiding van topsporters.
14. Deze overeenkomst gaat in op.....2009 en kent een duur van 4 jaar.

Naam sportfysiotherapeut ...

namens het TMS i.o.

Naam:

Naam:

Datum:

Functie

Datum:

.....

.....

BIJLAGE 2b

NOC*NSF

VSG

NVFS

NGS

Model-Overeenkomst TMS i.o – Sportmasseur

1. Hierbij verklaart het TMS i.o te gaan samenwerken met de heer/mevrouw....., *sportmasseur*
2. De sportmasseur voldoet aan de registratie/-licentie-eisen die het NGS stelt, danwel is ingeschreven in de tijdelijk geldende inpassingsregelingen (begeleiding topsporters) van het NGS (begeleiding topsporters).

3. De sportmasseur werkt binnen het TMS samen met de volgende disciplines:

Sportarts
Sportfysiotherapeut.....
.....
.....

4. De sportmasseur voert de volgende activiteiten uit:

Blessurepreventie
Sport- en bewegingsadvies
Begeleiding on the road
.....
.....
.....

5. De sportmasseur levert zijn/haar diensten voor de volgende groep topsporters;

.....
.....
.....

6. Het TMS i.o en de sportmasseur leggen vast hoeveel uren de sportmasseur per week werkzaam is.

7. De sportmasseur is ....p/w bereikbaar.

8. De sportmasseur neemt deel aan de cliëntenbesprekingen en brengt alle informatie in die van belang is voor een goede multidisciplinaire begeleiding van de topsporter.

9. De sportmasseur legt verantwoording af aan de eindverantwoordelijke sportarts.

10. Vastgelegd wordt welke informatie de sportmasseur in het cliëntendossier/de cliëntenadministratie dient te verwerken.

11. De financiering van de geleverde diensten door de sportmasseur vindt plaats op basis van .....(of is als volgt..... geregeld.)

12. De sportmasseur conformeert zich aan de vastgelegde afspraken/procedures zoals opgenomen in het kwaliteitssysteem TMS.

13. Het TMS i.o. biedt de sportmasseur de gelegenheid om de noodzakelijke kennis en vaardigheden op peil te houden en op de hoogte te zijn van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van de begeleiding van topsporters.

14. Deze overeenkomst gaat in op.....2009 en kent een duur van 4 jaar.

Naam sportmasseur ...

namens het TMS i.o.

Naam:

Naam:

Functie

Datum:

Datum:

.....

.....

BIJLAGE 3

NOC*NSF

VSG

NVFS

NGS

Model-Overeenkomst TMS (Topsport Medisch Samenwerkingsverband) i.o. /TMS -hoofdlocatie en SMI

1. Hierbij verklaart het TMS i.o (.....) te willen samenwerken met de SMI ... te .....om de organisatie van de begeleiding en behandeling van topsporters gezamenlijk in te vullen.

2. Het SMI (.....naam SMI) onderschrijft de missie,visie en doelstellingen die het TMS i.o. heeft geformuleerd ten aanzien van de topsportmedische begeleiding.

3. Het TMS i.o. en de samenwerkende SMI richten zich gezamenlijk op het leveren van de volgende diensten:
  - topsportkeuring
  - blessurebeoordeling
  - blessurebehandeling
  - blessurepreventie
  - sport- en bewegingsadvies
  - prestatiebevordering
  - materiaaladvies
  - voedingsadvies
  - sportmedische begeleiding; inclusief medische begeleiding “on the road”
  - trainingsadvies aan minderjarigen
  - preventieve zorg
  - coördineren van TUE (Therapeutic Use Exemption) aanvraag

4. Het TMS i.o. en de SMI.... verzorgen deze diensten voor de volgende groep(en) topsporters:

.....

.....

5. Het TMS i.o en de SMI leggen per doelgroep vast wie welke diensten (zie 3) levert. Hierbij wordt aangegeven:

- doelgroep,
- diensten en aantal keren per (week, maand)....
- vanuit welke locatie

6. De diensten genoemd onder 3 worden uitgevoerd vanuit het organisatorisch verband van het TMS i.o. en van de SMI te .... In dit verband werken de volgende beroepsbeoefenaren samen om deze diensten te leveren:

- Sportarts: locatie TMS i.o
- Sportarts locatie: SMI...
- Sportfysiotherapeut: locatie ...
- Sportmasseur: locatie ...
- (verder invullen afhankelijk van de vereisten die voortvloeien uit het topsportprogramma)
- .....
- .....

7. De sportarts van het TMS i.o. draagt de organisatorische eindverantwoordelijkheid voor de diensten die vanuit de locatie van zowel de TMS i.o. als de SMI....ten behoeve van de topsporters worden geleverd.

8. Vastgelegd wordt welke informatie tussen de sportarts TMS i.o. en de disciplines van de SMI .... worden uitgewisseld.

9. De medische eindverantwoordelijkheid en, in het verlengde hiervan, de verantwoordelijkheid voor het medisch dossier ligt bij de sportarts die de begeleiding/behandeling feitelijk uitvoert (sportarts TMS danwel sportarts SMI.)

10. De SMI.....voldoet aan de certificatie-eisen van de SCAS die gelden voor de Sportmedische Instellingen.

11. De beroepsbeoefenaren van zowel het TMS i.o. als de SMI ...die diensten leveren voor topsporters leveren, voldoen aan de registratie-eisen die hun brancheorganisatie stelt, danwel zijn ingeschreven in de tijdelijk geldende inpassingsregelingen (begeleiding topsporters) van hun branche-organisatie.

12. De begeleiding 'on the road' wordt verzorgd door de .....(invullen sportarts, sportfysiotherapeut, sportmasseur, ...). De eindverantwoordelijkheid voor de organisatie van deze begeleiding (o.a. ingezette kwalificatie en aantal) ligt bij het TMS i.o. . Voor de medische eindverantwoordelijkheid wordt verwezen naar hetgeen is opgenomen onder 9.

13. De financiering van de geleverde diensten van de SMI vindt plaats op basis van .....

14. Het TMS i.o. hanteert voor de organisatie, de uitvoering en de evaluatie van zijn diensten een systeem waarmee in ieder geval per *1 december 2009* aantoonbaar wordt voldaan aan de instapnormen die zijn vastgesteld door het College TMS en die gelden voor de TMS-certificering (SCAS 440, versie 4 en SCAS 421 bijlage 1, versie 3, 11 juni 2009 www.scascertificering.com). Hierbij worden ook de diensten van de samenwerkende SMI gericht op de begeleiding van topsporters betrokken.

15. Het TMS i.o. heeft zich bereid verklaard om dit kwaliteitssysteem Topsportmedische Begeleiding en de uitvoering daarvan *vóór 1 september 2010* te laten certificeren op basis van de volledige certificatie-eisen van de SCAS (SCAS 440, versie 4 en SCAS 421 bijlage 2, versie 3, 11 juni 2009 www.scascertificering.com). Ook de diensten van de SMI .....maken onderdeel uit de certificatiebeoordeling.

16. Na het behalen van het instapcertificaat vormt de samenwerkende SMI ....een onderdeel van het Topsportmedisch Samenwerkingsverband. Het TMS i.o. wordt dan *de TMS-hoofdlocatie*. De bepalingen in deze overeenkomst blijven voor het overige onverkort geldig.

17. De SMI mag de samenwerking in publieke uitingen kenbaar maken. Hierbij dient duidelijk aangegeven te zijn voor welke doelgroepen zij diensten levert. Ook moet herkenbaar zijn dat de organisatie van deze diensten onder eindverantwoordelijkheid plaatsvinden van *de TMS-hoofdlocatie*.

18. Eens per twee jaar evalueert *de TMS-hoofdlocatie* met de SMI ....de geleverde diensten. Hierbij worden de uitkomsten van de klanttevredenheidsmeting (SCAS norm 73) betrokken. De resultaten worden tevens besproken met de desbetreffende bond (bonden). (Zie ook modelovereenkomst bond-TMS i.o.).
Op basis van deze evaluatie worden indien nodig aanpassingen in beleid, werkwijze, samenwerkingsafspraken etc. doorgevoerd.

19. De samenwerkingsovereenkomst gaat in op.....2009 en kent een duur van 4 jaar.

Namens het TMS i.o ...()

*Naam:
Functie:
Datum:*

namens de SMI

*Naam:
Functie:
Datum:*

BIJLAGE 4

NOC*NSF

VSG

NVFS

NGS

Overzicht Lijst Categorie 1	
Topsportprogramma's zoals vastgesteld tijdens de AV d.d. 18 november 2008	
* onder voorbehoud van Olympische programmaonderdeel London 2012	
** op basis van hardheidsclausule	
Bond	Categorie 1 Topsportprogramma
Atletiek Unie	Sprint/horden dames en heren
	Mila dames en heren
	Meerkamp dames en heren
	Springnummers dames en heren
	Werpnummers dames en heren
	Aangepast veld dames en heren
	Aangepast baan dames en heren
Koninklijke Nederlandse Autosport Federatie	Rally
	Autorensport**
Nederlandse Badminton Bond	Badminton dames en heren
Koninklijke Nederlandse Base en Softball Bond	Baseball heren
	Softball dames
Nederlandse Basketball Bond	Basketball heren
	Basketball dames
	Rolstoelbasketball heren
	Rolstoelbasketball dames
Koninklijke Nederlandse Biljart Bond	Poolbiljarten dames en heren
	Snooker dames en heren
	Driebanden dames en heren**
Bob en Snee Bond Nederland	Bobslee dames en heren
	Skeleton dames en heren
Nederlandse Boks Bond	Boksen heren
Nederlandse Bowling Federatie	Bowling dames en heren
Nederlandse Indoor- en Outdoor Bowls Bond	
Nederlandse Bridge Bond	Bridge dames
	Bridge open
Koninklijke Nederlandse Cricket Bond	Cricket heren
Nederlandse Curling Bond	Curling dames en heren
Koninklijke Nederlandse Dam Bond	Dammen dames en heren**
Nederlandse Algemene Danssport Bond	Standaard dansen

	Latin dansen
	Streetdance
Nederlandse Darts Bond	Darts dames en heren
Nederlandse Frisbee Bond	
Nederlandse Go Bond	Go heren
Nederlandse Golf Federatie	Golf dames
	Golf heren
Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie	Turnen dames
	Turnen heren
	Trampoline springen dames en heren
	Ritmische gymnastiek
Nederlandse Handbal Verbond	Handbal dames
	Handbal heren
Nederlandse Handboog Bond	Recurve en compound dames en heren
	Aangepast recurve en compound
Koninklijke Nederlandse Hippische Sportbond	Springen
	Dressuur
	Eventing
	Aangepast dressuur
Koninklijke Nederlandse Hockey Bond	Hockey heren
	Hockey dames
Nederlandse IJshockey Bond	IJshockey dames
	IJshockey heren
Nederlandse Jeu de Boules Bond	Petanque dames en heren
Judo Bond Nederland	Judo heren
	Judo dames
	VI Judo
Nederlandse Kano Bond	Kano slalom dames en heren
	Kano vlakwater dames en heren
Karate Do Bond Nederland	Kumite dames en heren
	Kata dames en heren
Nederlandse Klim- en Bergsport Vereniging	Sportklimmen dames en heren
Koninklijk Nederlandse Korfbal Verbond	Korfbal**
Koninklijke Nederlandse Krachtsport & Fitness Federatie	Worstelen heren
	Worstelen dames
	Gewichtheffen dames en heren
	Aangepast bankdrukken
	Sumo dames en heren
Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Luchtvaart	
Federatieve Nederlandse Midgetgolf Bond	
Koninklijke Nederlandse Motorrijders Vereniging	Motocross
	Wegrace

	Enduro
	IJsrace
	Trial
Nederlandse Onderwatersport Bond	
Vijfkamp Bond	Moderne vijfkamp dames en heren
Federatie Oosterse Gevechtkunsten	Wushu Taolu dames en heren
	Wushu Sanda dames en heren
Nederlandse Racquetball Associatie	
Reddingsbrigade Nederland	
Koninklijke Nederlandse Roei Bond	Roeien heren
	Roeien dames
	Aangepast roeien
Nederlandse Rollersports en Bandy Bond	Rolhockey heren
Nederlandse Rugby Bond	Rugby Sevens heren
	Rugby 15 a side heren
	Rugby 15 a side dames
Koninklijke Nederlandse Schaak Bond	Schaken heren
	Schaken dames
Koninklijke Nederlandse Schaatsenrijders Bond	Langebaanschaatsen dames en heren
	Shorttrack dames en heren
	Kunstrijden dames en heren
	IJsdansen
Koninklijke Nederlandse Algemene Schermbond	Degen dames en heren
	Floret dames en heren
	Sabel dames en heren
Koninklijke Nederlandse Schutters Associatie	Luchtgeweer dames en heren
	Klein kaliber geweer dames en heren
	Pistoolschieten dames en heren
	Kleiduivenschieten dames en heren
Skate Bond Nederland	Skeeleren dames en heren
Nederlandse Ski Vereniging	Alpine skiën Techniek heren
	Alpine skiën Techniek dames
	Aangepast alpine skiën Techniek
	Aangepast alpine skiën Snelheid
	Snowboardcross dames en heren
	Snowboard alpine dames
	Snowboard alpine heren
	Snowboard freestyle, halfpipe dames en heren
	Snowboard freestyle big air heren
	Biathlon dames en heren
	Skispringen dames en heren
Squash Bond Nederland	Squash dames
	Squash heren
Nederlandse Tafeltennis Bond	Tafeltennis dames

	Tafeltennis heren
	Tafeltennis aangepast
Taekwondo Bond Nederland	Taekwondo sparring dames en heren
	Taekwondo stijl dames en heren
Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond	Tennis heren
	Tennis dames
	Rolstoeltennis dames en heren
	Rolstoeltennis Quads
Nederlandse Triathlon Bond	Triathlon Olympic Distance dames en heren
	Wintertriathlon dames en heren
Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond	Voetbal heren
	Voetbal Olympisch heren
	Voetbal dames
	Futsal heren
	CP voetbal heren
Nederlandse Volleybal Bond	Volleybal heren
	Volleybal dames
	Beachvolleybal heren
	Beachvolleybal dames
	Zitvolleybal heren
	Zitvolleybal dames
Nederlandse Waterski & Wakeboard Bond	Waterski klassiek dames en heren
Koninklijke Nederlandse Watersport Verbond	Windsurfen dames en heren (RS:X)
	2-mans zwaardboot heren high performance (49-er)
	2-mans zwaardboot dames en heren (470)
	1-mans zwaardboot dames (Laser Radial)
	1-mans zwaardboot heren (Finn)
	1-mans zwaardboot heren (Laser)
	Kielboot heren (Star)
	Kielboot dames matchracing (Elliot 6m)
	Multihull open (Tornado)*
Koninklijke Nederlandse Wielren Unie	Baanwielrennen dames en heren
	Wegwielrennen dames
	Wegwielrennen heren
	BMX dames en heren
	Mountainbike dames en heren
	Veldrijden dames en heren**
	Aangepast baanwielrennen dames en heren
	Aangepast wegwielrennen dames en heren
Koninklijke Nederlandse Zwem Bond	Zwemmen dames en heren
	Waterpolo heren
	Waterpolo dames

	Synchroonzwemmen
	Schoonspringen dames en heren
Gehandicaptensport Nederland	Zwemmen
	Zeilen 2.4mR
	Zeilen sonar
	Zeilen SKUD18
	IJssleehockey
	Goalball dames
	Goalball heren
	Boccia
	Rolstoelrugby
	Sportschieten
	Voetbal(5-a-side)